

Пише: Мијат Лакићевић
понедељак, 19 јун 2017 12:05

Чујем да [ауторски текст Драгана Ђиласа](#) у НИН-у има велики одјек. Склон сам да верујем, НИН је угледан и утицајан недељник. Ипак, не бих се јавио да се (опет) не приближавају избори и да предизборне припреме већ нису почеле, па свакакве идеје колају јавним простором. Не пишем, међутим, ово зато што се бојим да ће Ђилас или неко други те идеје реализовати, то просто није могуће, него зато што би неко ипак могао да покуша. А и то би нас прескупо коштало.

„Мој концепт економског развоја Србије“, како гласи наслов Ђиласовог текста, у суштини представља етатистички концепт развоја. Да ли се више ради о државном социјализму или државном капитализму, није сасвим јасно, али није ни важно. Да држава, по Ђиласовом мишљењу, треба да има водећу и кључну улогу у економском развоју, па и животу уопште, несумњиво је. Уосталом, то и аутор истиче. „Многима ће се подићи коса на глави, али овде само држава може да буде озбиљан инвеститор“, резолутан је бивши председник Демократске странке.

Задржаћу се одмах на тој тврдњи. Пре свега зато што није тачна. У ствари – најпре није јасна, односно погрешно изражава оно што Ђилас заправо мисли да каже. Наиме, озбиљан инвеститор (као и неозбиљан) може бити свако, тј. и неко ко улаже 100 евра и неко ко улаже 100 милиона евра; Ђилас очигледно хоће да каже да само државне инвестиције могу да покрену економски развој. А то – не одговара правом стању ствари.

Да је погледао структуру инвестиција у Србији, Ђилас би видео да су државне инвестиције много мање од приватних. Грубо говорећи, државне инвестиције су око милијарду евра, односно три одсто бруто домаћег производа, док су приватне 3-4 пута веће и износе око 3,5 милијарди евра, тј. 11 одсто БДП-а. Страна улагања се крећу око пет одсто БДП-а, тј. око 1,6 милијарди евра. Све у свему, укупне инвестиције у Србији износе (нешто испод) 19 одсто БДП-а, тј. око шест милијарди евра. А да би Србија остварила убрзан развој – раст БДП-а од 4-5, па и више одсто – као што су имале централноевропске земље у своје златно доба, инвестиције би требало да буду најмање 25 одсто бруто домаћег производа. То јест, преко осам милијарди евра.

Пише: Мијат Лакићевић
понедељак, 19 јун 2017 12:05

Према тим анализама, такође, јавна улагања требало би да се повећају на 4-5 одсто БДП-а, тј. за око 500 милиона евра, отприлике колико и страна, док би домаће приватне инвестиције требало да порасту за најмање милијарду и достигну 4,5-5 милијарди евра. Закључак је јасан: највише треба да порасту и највећи допринос развоју требало би да дају приватне инвестиције.

Задатак државе у том контексту јесте пре свега да поправи амбијент за улагања, а не да се сама бави инвестицијама. Осим у инфраструктуру. Коју, и то је његова друга велика грешка, Ћилас и не помиње. Него као област државних улагања бира, веровали или не, пољопривреду. Интересантно је овде да Ћилас у свом тексту наводи низ примера предузећа која се и у развијеним земљама западне Европе налазе у својини државе, али ниједно од њих није пољопривредно. Напротив, сва су она и у Србији мање-више у државном власништву. Само што у Србији нису мотор развоја него, као што признаје и сам Ћилас, рак-рана привредног „организма“ (што он објашњава лошим менаџментом, што је наравно факат, али се поставља питање зашто су сви менаџменти већ годинама лоши, но да у то сада не улазимо). Елем, и то је занимљиво, Ћилас се није позабавио питањем како да се излечимо од тог канцера него је одлучио да ту рак-рану прошири и на друге „органа“, тј. пољопривреду. При чему је устврдио да се у Србији „не обрађује преко милион хектара плодне земље“. Што, благо речено, нема везе са истином.

Пише: Мијат Лакићевић
понедељак, 19 јун 2017 12:05

Ипак, од ове фактографске грешке много је погубније Ћиласово уверење да совхози треба да буду замајац економског развоја. Ни ПКБ, који Ћилас узима као пример успешног државног пољопривредног предузећа, у време ексградоначелника није могао без градских субвенција и дотација. Што је и логично ако се има у виду да се на ПКБ-овим њивама постижу приноси драстично мањи него на приватним. Рецимо, ПКБ оствари просечан род пшенице од седам тона по хектару, док приватници имају по 11-12 тона или, у случају шећерне репе, ПКБ 30, а „паори“ 60 тона по хектару. Драгану Ћиласу, међутим, није пало на памет да државну земљу прода или изда у закуп онима који се агробизнисом већ баве на европском нивоу него би оснивао државне компаније и тражио менаџере. Као да они расту на дрвећу, па само треба да их убере.

Ни Ћиласови резони у финансијској сфери нису ништа бољи. Почев од тога да би новац (за инвестиције у пољопривреду) плаћао по цени од 2,5 одсто иако је каматна стопа на тржишту тренутно (како он сам каже) 0,4 одсто. Али, наравно, шта га брига када то није његова, него „Национална инвестициона банка“. Као да нам нису довољне Српска, Агро, Развојна и сличне банке чије су губитке грађани Србије платили преко милијарду евра. Уопште, Ћиласов однос према банкарству прилично је „партијски“; додуше, не демократске него неке друге партије.

Да не дужим, посебно плаши оно што је Ћилас наговестио при крају текста, то јест да су „ово само смернице“ и да је „неопходно донети стотине мера које би пратиле овакав развојни концепт“. Кома досада није било јасно какав концепт предлаже Драган Ћилас, сада се у то може лако уверити. У две речи – државно администрирање. Или – већ виђено. А „виђене“ су и последице.

([Пешчаник](#))